

Een beet van een teek? Help!

De kleine spinachtige beestjes zijn drager van de ziekte van Lyme. Nochtans raak je door zulke beet maar zelden besmet en is de ziekte goed te behandelen. Een gesprek met twee kenners.

ALGEMENE INTERNE GENEESKUNDE

An Keetens

Tekenbeet: meestal ongevaarlijk

Over de ziekte van Lyme heb je waarschijnlijk al gehoord, maar waar de ziekte voor staat en waar de naam vandaan komt, weten weinigen. De ziekte van Lyme is een infectieziekte waarvan men sommige symptomen al sinds het einde van de negentiende eeuw kent. Het verband met een tekenbeet zag men pas in 1975, toen in het Amerikaanse stadje Old Lyme in Connecticut heel wat kinderen gewrichtsklachten kregen.

Besmettingsgevaar

“Alleen een besmette harde teek, ook bekend als schapenteek, kan de ziekte van Lyme op de mens overdragen”, begint professor Katrien Lagrou van de dienst laboratoriumgeneeskunde van UZ Leuven. “Maar minder dan 20 procent van de teken is werkelijk drager van die ziekte. Haal je een besmette teek bovendien binnen de 24 uur op de juiste manier weg, dan is de kans op besmetting zo goed als onbestaande.” Op de juiste manier weghalen wil zeggen met een pincet of een tekentang de teek aan de kop vastnemen en uit je huid trekken. De teek aan het lichaam vastnemen mag niet, want zo duw je de inhoud van

zijn darmkanaal en maag in je bloed. Dat moet je vermijden.

“De teek insmeren met bijvoorbeeld ether, chloroform of nagellak is ook uit den boze. Het irriteert de teek en doet hem misschien extra speeksel produceren of zijn maaginhoud in je lichaam uitbraken.” Nadat je de teek verwijderd hebt, moet je wachten en kijken of er een huidletsel rond de

teriën die je vooral terugvindt bij kleine en grote knaagdieren, zoals muizen en egels. De teek wordt besmet door het bloed dat hij bij die dieren opzuigt.” In België loop je het grootste besmettingsgevaar in de geografische band van de Kempen over Leuven naar de Ardennen. Is er een toename van de ziekte van Lyme? “Waarschijnlijk wel”, aldus professor Lagrou. “In België ben je

“Te veel patiënten worden voor de ziekte van Lyme behandeld zonder dat ze de ziekte hebben”

beet verschijnt. Je noteert ook best de datum van de beet. “Heb je een huidletsel, dan moet je naar je huisarts”, zegt dokter Paul De Munter van de dienst algemene interne geneeskunde. “Bij twijfel mag de huisarts altijd om advies van UZ Leuven vragen.”

Ardennen

De echte veroorzakers van de ziekte van Lyme zijn spirocheten. Professor Lagrou: “Dat zijn spiraalvormige bac-

niet verplicht om de ziekte van Lyme te melden, dus hebben we geen exacte cijfers. Maar alle Nederlandse en Europese studies wijzen op een toename. Waarschijnlijk spelen de klimaatveranderingen en het toenemende contact met teken tijdens de vrije tijd een grote rol.”

Rode vlek

“Word je gebeten door een besmette teek, dan is de kans dat je niet ziek

wordt 50 procent”, weet professor Lagrou. “Je afweersysteem schakelde dan de bacterie uit.” De overige 50 procent besmette mensen krijgt na drie tot dertig dagen meestal een huidletsel in de vorm van een rode vlek. Dokter De Munter: “Dat huidletsel doet geen pijn, het is alleen niet zo mooi. Het zal een aantal dagen tot weken groeien en kan heel groot worden. Ook zonder behandeling verdwijnt het.” De kans dat je daarna van de ziekte van Lyme verlost bent bestaat, maar is niet zeker. Daarom laat je je best behandelen voor het huidletsel. “Die behandeling is heel eenvoudig: je neemt 14 dagen twee pilletjes doxycycline per dag en je bent genezen.”

Heb je geen huidletsel na een beet of merk je het niet op, dan is de kans op problemen nog altijd minder dan 10 procent. Zijn er toch verwickelingen, dan komen ontstekingen van de gewrichten het meeste voor. Pijn aan grote gewrichten zoals de knie is typisch. Het gewricht ziet er rood uit, is dik en voelt warm aan. “Die gewrichtsontsteking kan verdwijnen om wat later opnieuw op te duiken”, weet dokter De Munter. Andere mogelijke problemen zijn een soort hersenvliesontsteking, minder ernstig dan de meest voorkomende, of een zenuwwortelontsteking, bijvoorbeeld in de dij. Een ontsteking van de hartspier met hartritme stoornissen tot gevolg kan ook. De meeste problemen worden opgelost met doxycycline.

Alleen bij een hersenvliesontsteking of een ernstige hartaandoening word je

in het ziekenhuis opgenomen. “Daar dienen we de antibiotica toe via een infuus. Laat je de ontstekingen op tijd behandelen, dan ben je snel genezen en zijn er geen gevolgen op lange termijn. Wacht je te lang, dan bestaat de kans op bijvoorbeeld blijvende gewrichtspijn.” Of je van de ziekte van Lyme kunt sterven? Dokter De Munter: “In een Amerikaanse studie die van 1999 tot 2003 liep, is er van de bijna 100 000 aangegeven gevallen slechts één patiënt aan de ziekte van Lyme overleden. De kans op een ernstige handicap of op overlijden door de ziekte van Lyme is dus klein.”

Vals positief

“Vandaag is overdiagnose en overbehandeling eerder een probleem”, aldus dokter De Munter. “Te veel patiënten worden voor de ziekte van Lyme behandeld zonder dat ze de ziekte hebben.” De bloedtest die nagaat of je besmet bent, kent ook veel gebreken. Dat komt omdat de test niet op zoek gaat naar de bacterie die de ziekte veroorzaakt. Hij kijkt wel naar het geheugen van je afweersysteem en zoekt naar antistoffen tegen de spirocheten, de veroorzakers van de ziekte. Zo kan het dat je niet ziek bent en op de test toch positief scoort, omdat je ooit met de bacterie in contact bent geweest. Het geheugen van je afweermechanisme wordt niet gewist.

Eens positief getest, zullen latere tes-

Dr. Paul De Munter en prof. dr. Katrien Lagrou: “Verwijder je een besmette teek binnen de 24 uur, dan is de kans dat je zelf besmet wordt zo goed als uitgesloten.”

ten daardoor vaak positief blijven. De resultaten van zulke bloedtesten kunnen bovendien positief zijn zonder dat je met de bacterie in contact bent geweest. Antistoffen tegen andere bacteriën beïnvloeden de test soms namelijk ook. Die resultaten zijn dan ‘vals positief’. Professor Lagrou: “Daarom is het belangrijk dat je goed nadenkt voor je de test laat afnemen. Zijn er geen symptomen of andere directe aanwijzingen dat je de ziekte van Lyme hebt, dan heeft een bloedtest voor de ziekte geen enkel nut, integendeel zelfs.”

Laboratorium UZ Leuven is nationaal referentiecentrum

Samen met UCL (Université catholique de Louvain) is UZ Leuven het nationale referentiecentrum voor de ziekte van Lyme. Dat wil onder meer zeggen dat het laboratorium van UZ Leuven bevestigingstesten uitvoert voor andere laboratoria. Het geeft ook advies over hoe de testen uitgevoerd moeten worden en interpreteert de testresultaten.

Daarnaast verzamelt het ziekenhuis gegevens over het aantal positieve testen en geeft het over de ziekte van Lyme advies aan huisartsen en specialisten van andere ziekenhuizen. En de toekomst? UZ Leuven wil alvast meer en gedetailleerde gegevens publiceren over de verschillende symptomen van de infectie, zoals het jaarlijkse aantal huidletsels, gewrichtsproblemen, zenuwstoornissen, ... Zo heeft de ziekte van Lyme binnenkort nog weinig geheimen.